

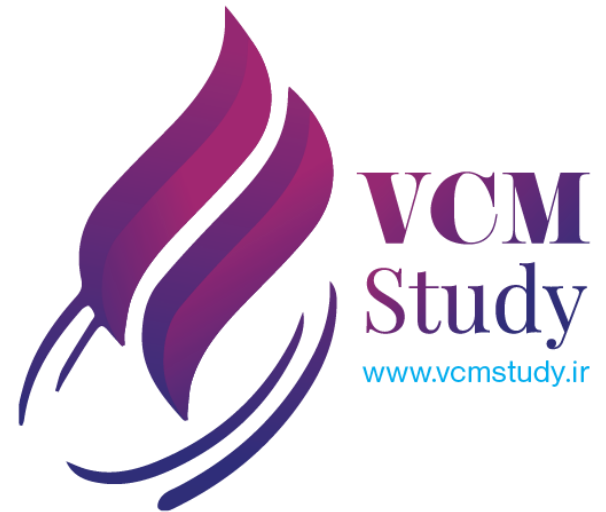

www.vcmstudy.ir

یادداشت
نفت و گاز، پتروشیمی

نقش پتروپالایش در توسعه پایدار و یکپارچه زنجیره ارزش

تاریخ انتشار: ۴ تیر ۱۳۹۶

ساده ترین راه برای کسب درآمد در یک کشور نفت خیز، تخصیص میادین نفتی به شرکت های مختلف بین المللی و خام فروشی این ماده باارزش است. مدیریت صحیح حتی همین استراتژی می تواند به سودآوری مناسبی برای کشورها منجر شود اما راه های دیگری نیز برای کسب درآمد از این نعمت الهی وجود دارد. نفت خام بعنوان یک حامل مهم انرژی، نقش بسزایی در تأمین صنایع مختلف جهان دارد. هر چه نفت از چاه به مشتری نهایی نزدیکتر شود، قیمت آن نیز افزون تر خواهد شد. ترکیب انرژی نفت نیز با سایر عوامل نیز می تواند به افزایش ارزش افزوده آن کمک کند. مثلاً هنگامی که نفت خام تبدیل به مواد شیمیایی می شود، ارزش چند برابر حالت خام خود را پیدا می کند. همچنین در صنایع حمل و نقل نیز ارزش آن به مراتب از یک سوخت عادی بیشتر خواهد بود.

هر کشوری برای توسعه صنعت نفت خود به منظور افزایش ارزش افزوده آن، دو راه پیش روی خود دارد: استفاده از جنبه های سوختی نفت و استفاده از آن بعنوان ماده خام برای تولید مواد پتروشیمیایی. هرچند که سالهاست این دو مسیر با یکدیگر در قالب واحدهای پتروپالایشی ادغام شده اند و جدا کردن آنها از یکدیگر در پایین دست زنجیره ارزش بسیار دور از واقعیت به نظر می رسد.

کشور ایران به دلیل مصرف قابل توجه سوخت خود، در توسعه کمی صنعت پالایش بسیار جلوتر از صنعت پتروشیمی قرار گرفته است بطوریکه از ظرفیت بالای تولید فرآورده های پالایشی آن کمتر از ۵% فرآورده های پالایشی به مجتمع های پتروشیمی اختصاص می یابد. از طرفی پتروشیمی های گازی، رشد خوبی در کشور داشته اند اما مشکل این بخش از صنعت پتروشیمی، کیفیت محصولات تولیدی آن است که در رده Commodity قرار می گیرند و ارزش افزوده چندانی نصیب کشور نمی کنند. ضمن اینکه مصرف داخلی آنها نیز کمتر از میزان تولیدشان بوده و این یعنی صنایع تکمیلی و تبدیلی زنجیره ارزش این مواد پتروشیمی نیز در کشور به درستی توسعه داده نشده است. لذا کمبود مجتمع های پتروشیمی خوراک مایع جهت تولید محصولات متنوع و عدم تکمیل زنجیره های ارزش پتروشیمی های گازی و مایع، باید در نظر برنامه ریزان صنعت پتروشیمی کشور، چه در جهت افزایش ارزش افزوده نفت و چه در جهت اشتغال زایی، قرار گیرد.

یادداشت

نفت و گاز، پتروشیمی

نقش پتروپالایش در توسعه پایدار و یکپارچه زنجیره ارزش

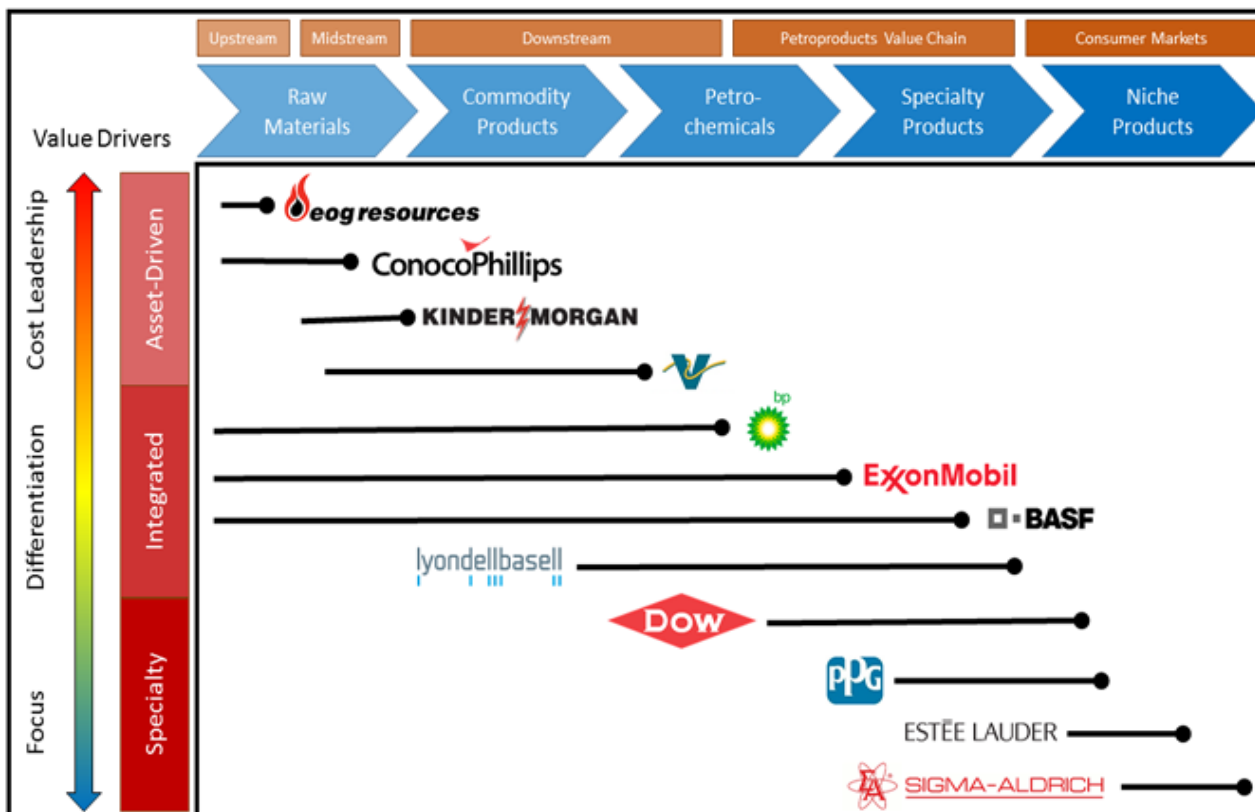

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

یادداشت

نفت و گاز، پتروشیمی

VCMStudy.ir

www.vcmstudy.ir

نقش پتروپالایش در توسعه پایدار و یکپارچه زنجیره ارزش

صنعت پالایش در ایران با توجه به سهم کم بنزین در سبد محصولات خود، همواره برای تأمین سوخت مورد نیاز مردم، تحت فشار بوده است. هرچند که با این وجود نیز، کشور در طی ۳۷ سال گذشته از واردات بنزین رهایی نیافته و البته در سال های مختلفی مجبور به واردات گازوئیل شده است. گام مهمی که می بایست در جهت تثبیت عرضه سوخت در کشور برداشته شود، راه اندازی هر چه سریع تر پالایشگاه ستاره خلیج فارس است که می تواند تا چند سال، کشور را در زمینه سوخت، خودکفا کند. (البته با توجه به رشد تقاضای قابل توجه بنزین در کشور، خودکفایی از بنزین پایدار نخواهد بود!) پس از آن برنامه های پالایشی کشور، علاوه بر تأمین طرح ها و مجتمع های پتروشیمی خوراک مایع، می تواند موتور محرکی برای توسعه صنایع وابسته به سوخت، نظیر ترانزیت بار، حمل و نقل هوایی، کشتی رانی و... باشد. این طرح های خدماتی، قطعاً ارزش افزوده بیشتری نسبت به فروش سوخت نصیب کشور خواهد کرد و افزایش توان استراتژیک و رفع بحران بیکاری را نیز در پی خواهد داشت.

یادداشت

نفت و گاز، پتروشیمی

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که خودکفایی در صنعت نفت، بسته به برنامه ریزی های توسعه ای پایین دستی، می تواند در هر زمانی رخ دهد اما نکته ای که قابل تأمل است، سطح هدفگذاری در اسناد و طرح های بالادستی کشور است. اگر هدف صنعت پالایش در کشور، تأمین نیازهای روزمره مردم و صنایع به سوخت باشد، این خودکفایی در آینده نزدیک رخ خواهد داد اما آیا با توسعه صنایع شیمیایی و تکمیلی، خدمات باری، حمل و نقل هوایی و دیگر برنامه های مورد انتظار از دولت، روند پیش روی پایین دست صنعت نفت، پاسخگوی نیازها خواهد بود؟

نکته قابل توجه دیگر در این بین عدم توسعه یکپارچه صنعت پالایش نفت و پتروشیمی در کشور است. بعد از بهره برداری از فازهای پارس جنوبی و فراوانی عرضه خوراک های متان و اتان و جذابیت بسیار بالای اقتصاد مجتمع های مبتنی بر چنین خوراک هایی سبب گردید که سرمایه گذاران به دنبال احداث مجتمع های متان و اتان محور باشند. همین موضوع نیز سبب شده است که زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی نیز متان محور (متانول و آمونیاک) و اتان محور (اتیلن و پلی اتیلن) باشد. لذا سایر زنجیره های مهم و کلیدی این صنعت به دلیل عدم سیاست گذاری و تنظیم گری مناسب در نظام یکپارچه توسعه صنعت پالایش نفت و پتروشیمی، الگوی تخصیص خوراک و صد البته مدل قیمت گذاری؛ توسعه پیدا نکرده است. همین موضوع باعث شده است که زنجیره محصولات پتروشیمی به صورت ناقص توسعه پیدا کند و این موضوع منجر به عدم تولید صدها محصول کلیدی و مورد نیاز کشور در صنایع میان دستی و پایین دستی شده است.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید

VCMStudy@gmail.com